

Toezicht zuiverings- installaties 'ingekaderd'

De waterschappen en Rijkswaterstaat krijgen duidelijker handvatten voor de vergunningverlening en handhaving van rioolwaterzuiveringsinstallaties. De Inspectie Verkeer en Waterstaat constateerde eerder dat de afweging van economische en ecologische belangen niet altijd even duidelijk was beschreven. „Daar moet verandering in komen.”

Rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) dragen nog steeds in grote mate bij aan het vervuilen van het oppervlaktewater. In 2006 zorgden ze voor circa 24 procent van de totale stikstofbelasting. Voor fosfaat lag dat percentage zelfs op bijna 43 procent. Toch voldoet Nederland gemiddeld gezien aan de Europese doelstelling voor stikstofverwijdering.

De Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) constateerde in 2006 in haar inspectierapport 'Voorbeeldig geloosd'

dat de waterschappen bij de vergunningverlening aan rwzi's niet altijd maatwerk toepassen. De installaties en de lozingen moeten volgens Europese en nationale milieuwetgeving voldoen aan de best beschikbare technieken (BBT). Verder mag de lozing geen ontoelaatbare negatieve effecten veroorzaken op het oppervlaktewater waarop wordt gespuid. „Volgens de Europese Richtlijn stedelijk afvalwater moet het landelijk rendement gemiddeld minstens 75 procent bedragen. In 2006 lag dat rendement in ons land

op ongeveer 78 procent”, legt Francisco Leus van het domein Waterbeheer van de IVW uit. „Als de ene installatie een rendement van negentig procent heeft, kan een andere installatie met bijvoorbeeld vijftig procent volstaan. Het gemiddelde zuiveringsrendement voldoet dan weliswaar aan de eisen, maar de vraag is of dit goed is wanneer die lozing plaatsvindt in een kwetsbaar gebied. Op z'n minst hoort hier een goed verhaal bij. Zeker wanneer je kijkt naar de bedoelingen van de Kaderrichtlijn water”.

Ook de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Emmeloord moet voldoen aan de best beschikbare technieken.

Prikkelen

Belangrijk is dat vergunningen tijdig worden geactualiseerd naar de best beschikbare technieken. Ook de belangen van waterkwaliteit en het behalen van doelstellingen in de (benedenstroomse) waterlichamen moeten worden meegewogen. Hiermee kan afwenteling van verontreinigingen op bijvoorbeeld aangrenzend oppervlaktewater, of beheergebied of land worden voorkomen. Je moet niet alleen je eigen stoep schoon willen vegen, maar daarbij ook letten op die van de buurman en zelfs van de hele straat of wijk. De vergunningverleners moeten gebruikmaken van de best beschikbare technieken. Leus: „Wijken

waterschappen hiervan af, dan moeten ze dit goed onderbouwen. Dat is erg belangrijk. Ecologie en economie moeten in balans zijn. Als de best beschikbare technieken niet in de discussie worden betrokken, dan blijven waterschappen met oude installaties werken en staan ze innovaties in de weg. De BBT-eis moet de beheerders van zuiveringsinstallaties prikkelen om scherp te blijven.”

Voor de handhaving gelden in feite dezelfde punten die in het Besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer staan. „De handhaver moet een goed toezichts- en jaarplan opstellen en over de inhoud ervan vooraf communiceren met de beheerder van de zuiveringsinstallatie”, legt Francisco Leus uit. „Het is ook zaak om een interventiestrategie in te zetten en als dat nodig is ‘door te pakken’. Zorg dat de onafhankelijkheid van de handhaving is gewaarborgd. Te denken valt aan de inzet van buitengewoon opsporingambtenaren (boa's), of de collegiale toets door het inschakelen van collega-handhavers van een naburig waterschap. Verder is het belangrijk om alles wat je doet vast te leggen in een dossier.”

Transparant voor iedereen

De afgelopen jaren ontstond een situatie, waarbij efficiënte en moderne installaties in de praktijk de lozingen van oudere installaties konden compenseren. De eis van 75 procent werd dan wel op waterschapsniveau gehaald. 'Oude' zuiveringsinstallaties in kwetsbare bovenstroomse gebieden kunnen dan voor een spanningsveld zorgen. „Om alle schijn van belangenverstrengeling uit de wereld te helpen, hebben we dit nieuwe kader vastgesteld. Het nieuwe inspec-

tiekader dient als handvat voor de vergunningverlening voor het lozen van water uit rioolwaterzuiveringsinstallaties.”

Mede op verzoek van de Unie van Waterschappen schreef de IVW dit inspectiekader, dat een verdere uitwerking is van de ‘checklist voor zelfevaluatie’, zoals opgenomen in het inspectierapport ‘Voorbeeldig geloofd?’ uit 2006. „Vanuit het oogpunt van dienstverlening hebben we het kader zo geschreven dat de waterschappen zelf kunnen nagaan of ze ‘in control’ zijn. Op deze wijze kunnen Rijkswaterstaat en de waterschappen het vergunningverlenings- en handhavingproces meer stroomlijnen.”, legt Henri Emond van de IVW uit, die samen met Francisco Leus en de Waterdienst van Rijkswaterstaat het inspectiekader schreef. „Het document gaat door ons bij toekomstige inspecties als maatlat gebruikt worden. Afwijken kan, maar dan wel bestuurlijk gemotiveerd. De keuzes moeten transparant en onderbouwd zijn. We hebben een goed verhaal naar Brussel nodig, ook rondom de zuiveringsinstallaties.”

Belangrijk voor alle waterbeheerders Het inspectiekader is volgens Leus niet alleen voor waterschappen van belang, maar nadrukkelijk ook voor Rijkswaterstaat. „Hoe je het ook wendt of keert, het water stroomt altijd naar de grote rijkswateren, waaronder ook meren die gevoelig zijn voor eutrofiëring. Een eutroof meer betekent een groter risico op een groene algensoep, waar je niet meer in kunt zwemmen en steeds meer planten en vissen uit zullen verdwijnen. Verder lozen tussen de 80 en 90 van de circa 375 zuiverings- >>

Monsters, afgenomen door de klaarmeester van het Friese Akkrum, worden onderzocht in het laboratorium.

De IVW in een notendop

De Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) houdt toezicht op de naleving van de wetten en regels op het gebied van verkeer en vervoer en waterbeheer en handhaaft hierop. De IVW is verantwoordelijk voor het rijkstoezicht op het domein waterbeheer. De onder toezichtgestelde partijen zijn: Rijkswaterstaat, de provincies, de waterschappen, de gemeenten en de intermediaire organisaties en certificerende instellingen in het waterbodembeheer. Het doel van de inspectie in het domein waterbeheer is het bevorderen en bewaken van een veilig en duurzaam leven met water. De inspectie heeft daarbij als focus de veiligheids- en duurzaamheidsrisico's in het stelsel van het waterbeheer. Bestuursorganen, overheidslagen en private partijen leveren hier, in onderlinge afhankelijkheid, elk hun bijdrage aan een goed en effectief waterbeheer.

installaties direct op rijkswater. Zowel Rijkswaterstaat als de waterschappen hebben hier dus belang bij." Volgens Emond verandert er voor de goede vergunningverleners en handhavers niet veel. „Zij nemen deze stappen al. Het gaat om het duidelijk aflopen van de mogelijkheden die de vergunningverlening biedt zodat een integrale afweging van belangen ontstaat. Hier en daar zullen de vergunningverleners hun keuzes beter moeten toelichten. De Inspectie beoogt als belangrijkste effect dat de vergunningverleners en handhavers een meer onafhankelijke positie binnen hun eigen organisatie krijgen bij het nemen van beslissingen rondom de rioolwaterzuiveringsinstallaties.”

Het ontwikkelde inspectiekader laat aan duidelijkheid weinig te wensen

over. De Unie van Waterschappen, de beleidsdirectie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, en Rijkswaterstaat zijn met het kader akkoord gegaan. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft het uiteindelijk bestuurlijk vastgesteld. Emond: „Het kader ligt nu vast en dan moet er ook naar worden gehandeld. Het is geen inhoudelijk keurslijf, maar een kader waarbinnen regionaal afwegingen moeten worden gemaakt. Dit document is geen papieren tijger waar we er al te veel van hebben, maar is echt bestemd voor de praktijk.” Leus: „Het is ook een omslag in de manier van denken. We hebben als inspectie aangegeven wat wij voor de komende jaren belangrijk vinden. Door de Kaderrichtlijn water zal het denken in stroomgebieden steeds meer nadruk krijgen.”

Algemene regels

Tot slot wordt overwogen om zuiveringsinstallaties per 1 januari 2010 te laten vallen onder het Activiteitenbesluit, dat algemene regels stelt aan bedrijven. Zij hebben dan geen milieuvergunning meer nodig, de installaties zullen dan deels of geheel onder de voorschriften van het Activiteitenbesluit vallen. Slechts zeer geclausuleerd is er nog maatwerk mogelijk in de vorm van voorschriften. De inspectie uit haar zorg bij deze wijze van regulering, gezien de grootte van deze vervuilsbron. „Je ontnemt de waterbeheerder de kans in te spelen op de regio-specifieke situatie, terwijl daarnaast de schijn van belangenverstrengeling alleen maar kan toenemen. Bovendien is de integrale aanpak die nodig is om de doelen uit de Kaderrichtlijn water te halen minder of zelfs niet meer mogelijk.”

Nadere inlichtingen

IVW, Francisco Leus, tel. 0320-299 564

francisco.leus@ivw.nl

IVW, Henri Emond, tel. 0320-299 529,

henri.emond@ivw.nl

Het inspectiekader is te downloaden via www.ivw.nl/onderwerpen/waterbeheer/publicaties

Tekst en foto's: Persbureau Noordoost